

September 2022

Alzheimerforeningens input til Folketingsvalg 2022

Stop lange ventetider på demensudredning

Forslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akut hjælp til patienter og pårørende med mere end 4 ugers ventetid på demensudredning 2. Sundhedsstyrelsens anbefalinger om demensudredning skal skærpes så alle regioner pålægges at følge anbefalingerne. 3. Demensudredning skal på finansloven (igen) og med i økonomiaftalen med regionerne om normalisering af ventetider.
Baggrund	Ventetider på demensudredning er steget siden vedtagelse af Demenshandlingsplanen i 2016. På trods af ekstrabevillinger fra Folketinget på næsten ¼ mia. kroner til regionernes demensudredning lever ingen regioner i dag op til Folketingets ventetidsgaranti på 4 uger til første samtale. Tværtimod er den længste ventetid nu på mere end et år (65 uger). ⁱ Det går ud over både patienter og pårørende.
Problem	<p>Hvert år udredes godt 9.000 patienter for demenssygdom. Af disse udredes ca. 85 % på en udredningsenhed, der i øjeblikket har en ventetid på mere end 4 uger, 42% må vente mere end et halvt år og hver syvende (15%) svarende til godt 1.300 patienter må vente mere end et år.ⁱⁱ Lange ventetider på demensudredning er problematisk og skal holdes op imod det faktum, at den gennemsnitlige levetid efter en demensdiagnose er på 4-5 år.ⁱⁱⁱ Vi ved derudover fra Alzheimerforeningens Demenslinie at lange ventetider også kan være et problem, hvis patienten har været tilbageholdende med at kontakte sundhedsvæsenet ved mistanke om demens og derfor risikerer helt at droppe et videre udredningsforløb.</p> <p>Syv ud af ti patienter, der henvises til demensudredning, får stillet en demensdiagnose.^{iv} Demenssygdomme er fremadskridende, og derfor vil sygdommen for langt de fleste patienter forværres mens de venter på udredning. Det efterlader ikke kun patienten men også dennes pårørende i et behandlingsmæssigt tomrum uden medicin eller anden form for behandling. Da den kommunale hjælp til demenspatienter og pårørende desuden som oftest først igangsættes efter, at den regionale udredningsenhed har givet kommunen besked om demensdiagnosen, vil de fleste patienter på venteliste derfor heller ikke få tilbud om hjælp, rådgivning eller anden støtte fra kommunen.</p> <p>I forlængelse af demenshandlingsplanen 2025 har Sundhedsstyrelsen udarbejdet anbefalinger til organisering af udrednings- og behandlingsenheder for demens. Heri anbefales, at der foretages minimum 400-500 udredninger pr. år. pr. enhed og på sigt gerne flere. Men i dag fem år efter, er der kun ni ud af 37 udredningsenheder, der lever op til anbefalinger, og næsten 40 % (14) regionale udredningsenheder havde i 2021 i gennemsnit kun én udredning om ugen.^v Ydermere viser en gennemgang af antal demensudredninger pr. region at i regioner, der følger sundhedsstyrelsens anbefalinger fx Region Hovedstaden, udredes der i dag flere patienter for demens end før demenshandlingsplanen blev vedtaget, mens regioner som fx Region Midtjylland, der stadig har mange udredningsenheder med få demensudredninger pr år, udreder færre patienter end før demenshandlingsplanen (se tabel 1 nedenfor). Det skal holdes op imod det faktum at antallet af mennesker med demenssygdom stiger kraftigt primært pga. det stigende antal ældre i den danske befolkning.^{vi}</p>

	<p>Folketinget bevilgede i forbindelse med demenshandlingsplanen 145 millioner kroner til demensudredning for perioden 2017-2019. I 2019 gav Folketinget endnu en bevilling på i alt 65 millioner kroner for perioden 2020-2023.^{vii} Bevillingerne til pukkelafvikling og kapacitetsudvidelse af de regionale demensudredninger udløber således i 2023. Hvis ikke bevillingerne forlænges – og øges i takt med det demografiske træk – er der risiko for, at ventetiderne på demensudredning vil stige yderligere. Det er derfor vanskeligt at forestille sig, at ventetiderne bliver nedbragt væsentligt uden øremærkede midler til demensudredning.</p> <p>Regeringen og Danske Regioner indgik den 11. februar 2022 en aftale bl.a. om normalisering af ventetider og i økonomiaftalen for 2023 blev det aftalt, at en såkaldt taskforce månedligt skal følge udviklingen i bl.a. ventetider. Regeringen har i den forbindelse tilkendegivet, at der vil blive sikret de nødvendige ressourcer til afvikling af den udskudte aktivitet. Demensudredning er dog ikke nævnt specifikt i hverken aftale om normalisering af ventetider eller økonomiaftale for 2023.</p>
<p>Forslag</p>	<p>Der er ingen let løsning på problemet med de alt for lange ventetider på demensudredning. Afvikling af ventelisterne vil tage tid og kræve mange forskellige tiltag økonomiske, organisatoriske og uddannelsesmæssige – fx skal der uddannes langt flere speciallæger indenfor geriatri og neurologi samt efteruddannes sygeplejersker mm. Men patienter og pårørende, der venter på demensudredning, må ikke lades i stikken af den grund. De har brug for akut hjælp også mens de venter på en demensudredning. Alzheimerforeningen foreslår derfor, at mens regionerne arbejder med at nedbringe ventetiderne på demensudredning, skal</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle patienter, der har udsigt til mere end 4 ugers ventetid på demensudredning, have tilbud om akut hjælp i form af rådgivning og tilbud om støtte. <p>Alzheimerforeningen har tilbudt regioner og kommuner at hjælpe med støtte og rådgivning til dem, der venter på demensudredning, og vi har skrevet til sundhedsministeren og bedt om en hjælpende hånd til at kunne udvide vores rådgivning målrettet mennesker på venteliste til demensudredning. Vi har modtaget positivt svar fra regionerne, men endnu ikke hørt fra sundhedsministeren.^{viii}</p> <p>Kvaliteten og kapaciteten på demensudredning skal forbedres og udvides. Det er ambitionen i demenshandlingsplanen 2025. Derfor udarbejdede Sundhedsstyrelsen nationale anbefalinger om demensudredning og tværsektorielle forløb for mennesker med demens. Men på trods af milliontilskud til regionerne er det ikke alle regioner, der følger anbefalingerne. Resultatet er faldende kapacitet og voksende ventelister. Det holder ikke, og derfor foreslår Alzheimerforeningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • at Sundhedsstyrelsens anbefalinger om demensudredning skærpes, så alle regioner pålægges at følge anbefalingerne. <p>Bevillingen til udvidelse og forbedring af regionernes demensudredning udløber i 2023, selvom demenshandlingsplanen løber helt frem til 2025. Da ventetiderne på demensudredning heller ikke specifikt er nævnt i økonomiaftalen mellem regeringen og Danske Regioner risikerer demensudredningens problemer at blive glemt eller nedprioriteret i forhold til andre (akutte) problemer fx indenfor kræftbehandling. Alzheimerforeningen skal derfor foreslå</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demensudredning skal på finansloven (igen) og med i økonomiaftalen med regionerne om normalisering af ventetider.

Bilag og noter:

Tabel 1: Antal udredninger og udredningsklinikker for demens 2017 og 2021

	Region H	Region Midt	Region Nord	Region Sjælland	Region Syddanmark	I alt regioner	Demensud- redning Dan- mark (privat)
Antal udredning 2107	2730	1487	793	969	2479	8458	3
Antal udredninger 2021	3215	1343	923	845	2416	8742	540
Stigning 2017-2021 i %	+17,8	-9,7	+16,4	-12,8	-2,5	+3,4	
Antal klinikker 2017	7	8	4	6	12		1
Antal klinikker 2021	5	14	1	4	10		3

Kilde: Danske Regioner, RKKP: Dansk Klinisk Kvalitetsdatabase for Demens Årsrapporter 2017 og 2021

ⁱ Mit sygehusvalg pr. 24. august 2022 - <https://www.esundhed.dk/Emner/Patienter-og-sygehuse/MitSygehusvalg?treatmentId=45&or-ganizationGroupId=1&regionId=1,2,3,4,5&postalFrom=5000>

ⁱⁱ Op.Cit. ; Dansk klinisk kvalitetsdatabase for demens – National årsrapport - https://www.sundhed.dk/content/cms/66/97066_demens_aarsrapport-2021_offentliggjort_2022_06_28.pdf

ⁱⁱⁱ Haaksma et al: Survival time tool to guide care planning in people with dementia, Neurology, 2020 - <https://n.neurology.org/content/neurology/94/5/e538.full.pdf>

^{iv} Ca. 70% af alle, der udredes, får stillet en fremadskridende demensdiagnose. Kilde: Dansk klinisk kvalitetsdatabase for demens – National årsrapport 2021

^v Dansk klinisk kvalitetsdatabase for demens – National årsrapport 2021

^{vi} The Lancet: Estimation of the global prevalence of dementia in 2019 and forecasted prevalence in 2050: an analysis for the Global Burden of Disease Study 2019, January 2022 - [https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667\(21\)00249-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667(21)00249-8/fulltext)

^{vii} Sundheds- og ældreministeriet – Demenshandlingsplan – Initiativ 3: Færre, tværfaglige udrednings- og behandlingsenheder - https://sm.dk/Media/637644509476377519/Demenshandlingsplan_initiativ3_t.pdf samt Faktaark 2019: Flere mennesker med demens skal udredes, og 80 pct. skal have en specifik diagnose - <https://sum.dk/Media/637619458483675378/Flere%20mennesker%20med%20demens%20skal%20udredes,%20og%2080%20pct.%20skal%20have%20en%20specifik%20diagnose.pdf>

^{viii} Se brev af 29. juni 2022 til sundhedsminister Magnus Heunicke samt oplæg om akut hjælp til patienter på venteliste til demensudredning - <https://www.alzheimer.dk/media/vh0bv12u/brev-til-magnus-heunicke.pdf>